

Nr 602

Av herr Lindkvist och fru Thunvall, om utredning angående tillägglån för barnfamiljer.

Från den 1 januari 1962 har belåningsvärdena för småhus höjts. Denna justering innebär betydande förbättringar för flertalet orter och hälsas därför med tillfredsställelse. Tyvärr synes uppjusteringen av belåningsvärdet på en del orter inte ge samma goda resultat. Detta torde delvis bero på bostadsstyrelsens tillämpning av förslaget, eftersom ortsindexserierna (produktionskostnadscoefficiënterna) för åtskilliga orter satts för lågt. För exempelvis en källarlös enplansvilla om 90 m² kommer belåningsvärdet att pendla mellan 55 100 och 70 600 kronor. Åtskilliga orter i Sydsverige och i Mellansverige erhåller genom en ortsindexplacering under 1,00 lägsta belåningsvärde eller obetydligt däröver. En beräknad normal kostnadsutveckling samt den höjda omsättningsskatten kommer dessutom att påverka kostnadsidan. Därutöver kommer de rekommendationer om ökade bostadsytor, som bostadsstyrelsen utfärdat i God Bostad 1960 och som i realiteten innebär vissa krav på byggherrarna, som en ytterligare faktor på kostnadsidan. Man kan därför befara att höjningen av belåningsvärdena för småhus inte får den generella betydelse för inkomsttagare i små och medelstora inkomstklasser som avsetts.

Sett ur sociala synpunkter har denna fråga en mycket stor betydelse. Även om insatsproblemet för småhusen är besvärande för de flesta med normala inkomster, är det tydligt att de största svårigheterna uppstår för barnfamiljerna. Av skäl, som inte här behöver närmare utredas, har barnfamiljerna de svagaste ekonomiska resurserna. Eftersom boendeformen i småhus av många barnfamiljer anses som idealisk är det synnerligen olyckligt, om de statliga belåningsvillkoren erhåller en sådan utformning, att de hushåll, som bäst behöver småhusbostaden, av insatsskäl icke kan förvärva denna.

Kostnadsproblemen beträffande småhusen är till största delen förknippade med kontantinsatserna. De årliga omkostnaderna är vanligtvis icke större i ett småhus än i en flerfamiljshuslägenhet av motsvarande storlek, förutsatt att icke kontantinsatsen måste upplånas på ofördelaktiga ränte- och amorteringsvillkor. Om således barnfamiljernas erläggande av insatsen kunde underlättas, skulle deras möjligheter att förvärva ett småhus betydligt förbättras.

Det är därför utomordentligt angeläget att speciella åtgärder vidtages för att underlätta för barnfamiljerna att förvärva ett småhus. Detta skulle kunna ske genom en tilläggsbelåning för de småhus, som förvärvas av familjer

med barn. Av administrativa skäl synes det enklast att inte inkomstbegränsa dessa tilläggs lån. Tilläggs lån vid förvärv av småhus för barnfamiljerna ligger helt i linje med behovet av en familjevänligare politik. Åtgärden skulle bli ett värdefullt komplement till familjebostadsbidragen. En tilläggsbelåning av ifrågavarande slag bör baseras på antalet barn under 16 år och utgå med 2 000 kronor per barn. För att icke lånetillägget i speciellt gynnsamma byggnadsprojekt skall leda till överbelåning, bör detta maximeras. Tilläggs lånets övre gräns bör icke överstiga halva insatsbeloppet. Samma bestämmelser bör gälla för alla småhus — även de som upplåtes med bostadsrätt.

Den föreslagna tilläggsbelåningen synes kunna genomföras utan större administrativ belastning på de statliga och kommunala bostadsorganen. För egnahemsbelånade projekt föranleder ett beslut enligt förslaget endast, att belåningsvärdet ökas med hänsyn till antalet barn, vilket anges i låneansökan. Kontroll av lånesökandens uppgifter torde icke behöva föranleda nämnvärt merarbete. Beträffande småhuslägenheter upplåtna med bostadsrätt bör det ankomma på föreningen att i samband med den slutliga låneansökan tillhandahålla erforderliga uppgifter beträffande familjesammansättningen. Tilläggs lånen måste emellertid få karaktären av individuella lån. De kan, även om detta hade varit administrativt önskvärt, icke tillföras bostadsrättsföreningen i form av höjt belåningsvärde på grund av de komplikationer, som härvid skulle uppstå vid avgiftsberäkningen m. m. för de enskilda bostadsrättshavarna. Däremot bör, för att missbruk skall undvikas, utbetalningen av de ifrågavarande tilläggs lånen ske direkt till respektive bostadsrättsförening. Ansökningshandlingar och dylikt bör även vidarebefordras genom bostadsrättsföreningen i samband med den slutliga låneansökan. Beträffande amorteringen och förräntningen av dylika tilläggs lån torde detta, om betalningsterminerna läggs upp årsvis, icke behöva innebära något särskilt merarbete för länsbostadsnämnderna.

Det förslag som här föreligger, tar sikte på att både underlätta och stimulera intresserade barnfamiljer att förvärva småhus. Det är givetvis önskvärt att detta förvärv kan ske under barnens minderårighetsperiod och uppväxt. För de mindre inkomsttagarna är kostnaderna för familjehushållet under barnens uppväxttid betungande. Dessa barnfamiljer bör därför icke komma i sämre läge gentemot de barnfria familjerna och större inkomsttagarna när det gäller valet av boendeform. Det framstår därför som en gärd av rättvisa att samhället bjuder ett ökat stöd för barnfamiljerna vid förvärv av småhus.

Med stöd av denna motivering hemställs,

att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om utredning angående tilläggs lån för barnfamiljer.

Stockholm den 26 januari 1962

Oskar Lindkvist

Gunbjörg Thunvall